

За право називатися людиною

Гончаренко Дар'я

Державний професійно-технічний навчальний заклад
«Сумське вище професійне училище будівництва і дизайну»

Група № 30

Теплий літній вечір спускається на село, застеляючи білим туманом луки, поля, змілілу від спеки річечку. Час відпочити натруженим рукам. Через брязкання дійниць, сите гелготання гусей, які уможуються на ночівлю, просочується колоритний голос діда Тимофія:

Скажи вітре, скажи буйний,
Де козацька доля?
Де фортуна, де надія,
Де слава і воля?

А згодом влітається тенор Василя, найменшого його сина:

Породила мене мати
Взеленомуполі,
Дала мені чорні брови,
Та не дала долі.

Багато пісень вони знають, і ллються слова з їхніх вуст, щиро і трепетно, хвилюючи людські серця. А умоїй голові думки-роздуми, начерічний потік, вирують.

«Дала мати бровенята, та не дала долі....»— Шевченкову «Катерину» мені, маленькій, дідусь по пам'яті переповідав зимовими вечорами. А усвідомлення прийшло сьогодні, зачепило. Доля, воля, свобода.... Це ж ніщо інше, як права, гарантовані нині кожній людині, і мені гарантовані.

Як же це виходить: права дані всім, а долі складаються по-різному? Приходить у світ людина – як найвища нагорода дається їй право на життя. Одні намагаються максимально реалізуватися, цінують кожен мить життя. Інших, наче піщинки, несе вітер. І так змаліли їхні душі, що не в силі

вони управляти своїм життям. Виявляється, людині замало одних лише прав, їй потрібне виховання, щоб ними скористатися.

- Де у нас можна скласти іспит на права людини та отримати ті права? – питаю, жартуючи, у діда Тимофія.

- Права, дівчинко, виборювати треба. Закарбуй на все життя: «Порядний той, хто своє право вимірює обов'язком». Перш, ніж взяти, навчися віддавати. Гостре слівце не тримаєш у кишені. Були часи, коли за право вільно висловлювати свою думку, позбавляли права на життя. Щаслива... Говори, доводь, сперечайся на повний голос.

Помітила смуток в очах дідуся.

- Од говорю, діду, і за Вас, і за батька, і за всіх, чию пісню обірвали, – твердо вимовляю, а суперечливі думки рвуть серце.

Скільки тих прав записано у Конституції, а що виходить на ділі? Де ж ті екологічні права? Де ж те безпечне середовище? А чисте повітря, земля, вода? Де?!

Згодна: право на освіту, на «всебічний розвиток людини як особистості, як найвищої цінності суспільства» має місце. Але ж як скрутно студентам, як непосильно батькам зібрати дітей до школи. Врешті, де реалізувати набуті знання? Чому шукають долю за кордоном тисячі українців-заробітчани? Хіба це не рабство? Вони позбавлені головного права – права на себе.

Добре, дідусю, що я у вас удалася. Підсідаю ближче і вже утрюх доспівуємо:

Скажи вітре, скажи буйний,
Де козацька доля?
Де фортуна, де надія,
Де слава і воля?

Надійні плечі діда Тимофія і батька Василя додають мені впевненості, сили і рішучості. І здається мені, що я вже знаю відповідь на ці одвічні питання українців.